

Regionaal Actieplan Mensenhandel Regio Rotterdam

2024-2026

“Samen sterk tegen mensenhandel”

Inleiding

Vanaf 2022 moet iedere gemeente in Nederland een duidelijk en geborgd beleid hebben voor de aanpak van mensenhandel. Dat is afgesproken in het Interbestuurlijk Programma en het programma “Samen Tegen Mensenhandel”. Binnen de regio Rotterdam werken we sinds 2019 met een regionale aanpak om mensenhandel te voorkomen en te bestrijden. In de afgelopen jaren is een goede basis gelegd in de samenwerking met gemeenten, politie en de verschillende netwerkpartners.

Samen met een evaluatie over de afgelopen periode is in het Regionaal Veiligheidsoverleg (RVO) van juli 2023 een geactualiseerd Regionaal Beleidskader Mensenhandel 2024-2026 vastgesteld. Dat beleidskader vormt, samen met de lokale gemeentelijke uitvoeringsplannen, het uitgangspunt voor dit regionale actieplan. Een gezamenlijke, langdurige en sluitende aanpak van mensenhandel is nodig.

Regionale ambitie

Wij hebben in het beleidskader de volgende regionale doelen opgenomen:

- Het zoveel mogelijk slachtoffers uit hun situatie halen via het signaleren en het bieden van de juiste hulp en opvang;
- Door in te zetten op preventie en weerbaarheid, zodat minder mensen slachtoffer worden van mensenhandel;
- Het zo onaantrekkelijk mogelijk maken van onze gemeenten voor daders en faciliteerders door deze zowel aan de voorkant als aan de achterkant aan te pakken en te frustreren (barrières opwerpen én opsporen);
- Het waar mogelijk bovenstaande gezamenlijk aanpakken met de gemeenten binnen de regio Rotterdam en onze netwerkpartners uit het zorg- en veiligheidsdomein.

Regionaal actieplan

Het actieplan is ingericht op de vijf thema's die we zien bij de aanpak:

- Verbeteren zicht op aard en omvang van de verschillende vormen van mensenhandel;
- Bevorderen regionale samenwerking;
- Bewustwording, signaleren en melden;
- Aanpakken van faciliteerders en mensenhandelaren;
- Preventie & zorg voor het slachtoffer: het verbinden van zorg en veiligheid.

Het actieplan heeft zowel een duurzaam als een dynamisch karakter. Er is een koers die tussentijds kan worden aangescherpt en/of bijgesteld. Voor deze aanscherping is het zaak om voortdurend de voortgang te monitoren en periodiek te besluiten over bijstelling van het actieplan en daarmee de inzet van de partners voor de verschillende maatregelen. Daarmee behouden we ruimte om mee te bewegen met landelijke en regionale ontwikkelingen en waar gewenst lokaal maatwerk toe te passen.

Het is tenslotte belangrijk om aandacht te hebben voor de samenhang met overlappende aanpakken, programma's en beleidsterreinen en daar waar mogelijk de krachten regionaal en landelijk te bundelen. Denk daarbij aan het programma Preventie met Gezag en gedigitaliseerde criminaliteit (criminele uitbuiting).

Thema Aard en omvang

De aanpak op mensenhandel start met het zicht hebben op de aard en omvang van de verschillende vormen van mensenhandel. Dit vereist een integrale informatiepositie en de (door)ontwikkeling van een regionale monitor, maar ook bewustwording en signalerend vermogen aan de voorkant bij diverse professionals die met (vermoedelijk) slachtoffers in contact komen.

Een effectieve aanpak van mensenhandel begint bij zicht op het fenomeen. We moeten zicht blijven houden op de aard en omvang van mensenhandel, door elkaar te blijven informeren en beschikbare informatie met elkaar te delen. Informatie over mensenhandel is immers niet alleen beschikbaar bij partners in de veiligheidsketen, maar ook bij zorgpartners, maatschappelijke organisaties en andere private partijen. Deze informatie is essentieel omdat slachtoffers van mensenhandel zichzelf niet melden en (bijna) altijd afhankelijk zijn van oplettende en signalerende professionals in hun omgeving.

De aanpak van mensenhandel is niet direct en alleen maar meetbaar in cijfers. Belangrijk is dat er niet alleen wordt ingegaan op de inspanningsresultaten, maar dat er ook kwalitatieve data blijkt om meer context te geven aan de gezamenlijke inzet op de aanpak mensenhandel. Onbekend is hoe groot het 'dark number' is en dat weinig tot geen cijfers juist reden zijn tot meer actie op het gebied van bewustwording, signalering, handelingsperspectief en opsporing. Normaal gesproken zijn lage cijfers reden om af te schalen of minder inzet op de bestaande aanpak. Bij slachtoffers van mensenhandel zijn geen of lage cijfers juist reden om flink te investeren en in te zetten om een steeds groter deel van het 'dark number' inzichtelijk te krijgen. Dat vergt een manier van omdenken op bestuurlijk, beleidsmatig en uitvoerend niveau.

	Actie	Planning	Wie
1.	Publiceren regionale mensenhandelmonitor.	Jaarlijks	Regionale werkgroep van o.a. diverse gemeenten waaronder in ieder geval gemeente Rotterdam/ AVIM/ RIEC/ ESSM/ NLA/ FIER/ VAR
2.	Delen (landelijke) relevante onderzoeken/ rapporten via kennisbank van de VAR.	Doorlopend	VAR
3.	Stimuleren dat signalen en meldingen bij ketenorganisaties worden doorgegeven aan het regionale meld- en adviespunt of direct bij de politie. Onderzoeken waar eventuele knelpunten liggen.	Doorlopend	VAR/ ESSM/ AVIM/ alle aandachtsfunctionarissen
4.	Uitvoeren van een regionale omgevingsscan naar kwetsbare locaties, branches en personen in kwetsbare positie die betrokken zijn bij uitbuiting en dit per gemeente in kaart brengen.	2024 - 2025	VAR / RIEC/ nader te bepalen netwerkpartners
5.	Mensenhandelaren anticiperen op beleid. Om goed zicht te krijgen op de aard van de problematiek, de handelwijze van daders en het bepalen van (gefundeerd) beleid. Is het vereist dat we als regio continue investeren op (het volgen van) onderzoek en innovatie.	Doorlopend	VAR

Bevorderen regionale/lokale samenwerking

Bij een sluitende aanpak van mensenhandel zijn ketenorganisaties betrokken. Om de regionale aanpak te coördineren en om als aanjager te fungeren is er een regionaal keten-/beleidsregisseur Mensenhandel. Deze functie is belegd bij de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR). Daarnaast is er binnen alle gemeenten tenminste één aandachtfunctionaris mensenhandel aangesteld. De rol en taken staan beschreven in het [Regionaal Beleidskader](#).

Belangrijke succesfactoren voor de ketensamenwerking zijn:

- Delen van kennis en best practices;
- Buiten de eigen organisatie of functie kunnen en willen kijken;
- Vaste contactpunten bij alle partners;
- Voldoende capaciteit en gegarandeerde inzet van alle ketenpartners;
- Betrokkenheid op het thema.

Actie	Planning	Wie
1 Overleg Regionale Tafel Mensenhandel.	Minimaal 3x per jaar	Portefuillehouder mensenhandel (voorzitter)/ VAR (secretaris), AVIM/ ESSM/ RIEC/ NLA/ OM/ ZVH RR en ZHZ/ Belastingdienst/ gemeenten Rotterdam en Dordrecht.
2 Overleg Platform Mensenhandel.	Minimaal 3x per jaar	VAR (voorzitter)/ AVIM/ ESSM/ RIEC/ NLA/ OM/ delegatie aandachtfunctionarissen.
3 Netwerkbijeenkomst aandachtfunctionarissen.	Minimaal 4x per jaar	VAR/ ESSM/ aandachtfunctionarissen.
4 Ondersteunen opstellen en bijstellen lokaal actieplan, minstens 1 x per jaar fysiek om tafel met alle gemeenten afzonderlijk.	Jaarlijks	VAR/ aandachtfunctionarissen.
5 Bestuurlijke afstemming: minimaal 1x per jaar bespreekt de regionaal portefeuillehouder de voortgang van de regionale aanpak in het RVO.	Minimaal 1x per jaar	Portefuillehouder mensenhandel/ VAR.
6 Verstevigen van de (inter)regionale samenwerking en ondersteunen van initiatieven tussen bestaande partners die betrokken zijn bij de aanpak.	Doorlopend	VAR/ ESSM/ andere samenwerkingsvormen of ketenregisseurs andere regio's.
7 Onderzoeken of ontbrekende partners kunnen/ willen aansluiten bij de bestaande regionale samenwerking.	Doorlopend	VAR
8 Deelname aan landelijke overleggen waar trends, ontwikkelingen en best practices worden besproken.	Doorlopend	VAR
9 Opzetten/ faciliteren van nieuw te vormen werkgroepen om in te spelen op landelijke of regionale trends of ontwikkelingen. Met name zal de focus liggen op minder zelfredzamere inwoners bijvoorbeeld mensen met een LVB en minderjarigen.	Doorlopend	VAR

	Actie	Planning	Wie
10	Opzetten en onderhouden digitale community van aandachtfunctionarissen en ketenpartners via de website van de VAR.	Q1 2024	VAR
11	Inventariseren, agenderen knelpunten en bieden van handvatten op gebied van privacy/gegevensdeling.	Doorlopend	VAR/ Ketenpartners/ aandachtfunctionarissen.
12	Onderzoeken samenwerking hogescholen/ universiteit.	2024	VAR/ Gemeente Rotterdam.

Bewustwording, signaleren en melden

Zowel bij bewoners als bij professionals wordt proactief gesignaleerd. Dit vraagt om een continue investering op de kennispositie waarmee de meldingsbereidheid wordt vergroot.

(Proactief) signaleren begint met kennis over mensenhandel. Verschillende medewerkers en professionals hebben veelvuldig contact met inwoners waarbij signalen van mensenhandel kunnen worden opgevangen. We willen dat deze medewerkers de nodige kennis hebben om te signaleren en dat zij een plek hebben waar ze terecht kunnen met de signalen zodat deze adequaat doorgezet en opgepakt worden. Dit vergt een gedegen aanpak op langer termijn.

Uit (landelijke) onderzoeken blijkt een aantal doelgroepen/ branches extra kwetsbaar voor uitbuiting. Op deze doelgroepen zal extra worden ingezet binnen het thema bewustwording en bij het opwerpen van barrières (aanpak faciliteerders en mensenhandelaren). Hieronder vindt een opsomming plaats van enkele risicobrancheden met daarbij de risicogroepen maar dit is geen limitatieve opsomming.

Arbeidsuitbuiting (risicobrancheden)	Arbeidsuitbuiting (risicogroepen)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bouw ▪ Logistiek transport ▪ (Glas) tuinbouw ▪ Huishoudelijk personeel en au pairs ▪ Schoonmaakbranche ▪ Uitzendbranche ▪ Horeca / Hotel / Recreatie ▪ Beauty industrie ▪ Grote distributie- of productiebedrijven 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ (Arbeids)migranten uit Europa ▪ (Arbeids)migranten van buiten Europa ▪ Asielzoekers en vluchtelingen ▪ Mensen zonder geldige verblijfsstatus ▪ Minder zelfredzamere inwoners bijvoorbeeld mensen met een LVB
Criminele uitbuiting (risicobrancheden)	Criminele uitbuiting (risicogroepen)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Drugscriminaliteit ▪ Geldezels en/of witwassen ▪ Diefstal ▪ Inbraken ▪ Verkoop illegale goederen ▪ Gedwongen bedelarij ▪ Ronselen voor prostitutie ▪ Katvangerconstructies 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jongeren (levend in armoede) ▪ Mensen met schulden/ verslavingen ▪ Mensen zonder geldige verblijfsstatus ▪ Minder zelfredzamere inwoners bijvoorbeeld mensen met een LVB
Seksuele uitbuiting (risicobrancheden)	Seksuele uitbuiting (risicogroepen)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Seksbranche (vergund en onvergund) ▪ Massagesalons ▪ Webcam ▪ Porno-industrie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minderjarigen met seksueel geweld verleden ▪ Migranten uit Europa ▪ Migranten, asielzoekers van buiten Europa ▪ Mensen zonder geldige verblijfsstatus ▪ Minder zelfredzamere inwoners bijvoorbeeld mensen met een LVB ▪ Jongens, meiden, vrouwen en mannen uit de LHBTIQA+ doelgroep

	Actie	Planning	Wie
1	Investeren in (delen van) kennis over seksuele, criminele en arbeidsuitbuiting. Bijvoorbeeld via leerhuizen, workshops, trainingen etc.	Doorlopend	VAR
2	Actueel houden van kennisbank waaronder de regionale meldroutekaart.	Doorlopend	VAR
3	Ondersteuning bij opzetten of door ontwikkelen van interne meldroute gemeenten.	Doorlopend	VAR/ aandachtsfunctionarissen.
4	Ontwikkelen en borgen introductiedag nieuwe aandachtsfunctionarissen.	Doorlopend	VAR/ ESSM/ RIEC/ AVIM/ NLA.
5	Trainingsaanbod "Signaleren" voor gemeentelijk professionals en ketenpartners: krijgen voorlichting en een handelingskader aangereikt.	Doorlopend	VAR
6	Inzetten van de campagne "Kijk op Mensenhandel" bij de verschillende doelgroepen.	Doorlopend	Aandachtsfunctionarissen met ondersteuning VAR .
7	Organiseren bijeenkomsten op middelbare scholen/ jongerenpunten m.b.v. de campagne "Steek jij je hand uit" en voorlichting criminele of seksuele uitbuiting van het ESSM of lesprogramma "Buit".	Doorlopend	Aandachtsfunctionarissen met ondersteuning VAR/ ESSM.
8	Bewustwordingscampagne bewoners: richting gebieden met een concentratie aan problematiek, waarmee heel gericht mogelijke melders worden aangesproken. We investeren hiermee in het verhogen van de meldings- en aangiftebereidheid. De kennis bij publiek en professionals m.b.t. het anoniem melden wordt verder vergroot.	2025	VAR/ aandachtsfunctionarissen/ Meld Misdaad Anoniem.
9	Private partijen stimuleren om mensenhandel te signaleren en hun verantwoordelijkheid kunnen nemen om signalen te melden. Daarbij richten we ons vooral op bedrijven die mensenhandel (on)bewust kunnen faciliteren, zoals hotels en recreatieparken. Voor hen is er o.a. een certificeringsprogramma: 'no room for sex trafficking'.	Doorlopend	VAR/ aandachtsfunctionarissen.
10	Voorlichting aan de risicobranches.	Doorlopend	VAR/ PVO/ ketenpartners/ aandachtsfunctionarissen.
11	Voorlichting over de risico's van online uitbuiting of ronselpraktijken voor seksuele en criminele uitbuiting via online campagnes op social media (waarbij nadrukkelijk ook aandacht moet zijn voor victim blaming bij sexting bijvoorbeeld).	Doorlopend	VAR/ AVIM/ ESSM/ CKM – FIER / Gemeente Rotterdam.
12	Ontwikkelen /communiceren handelingskader voor exploitanten van vergunde seksinrichtingen m.b.t. het signaleren en melden van signalen mensenhandel.	2024/2025	VAR/ ESSM/ aandachtsfunctionarissen waarbij in de gemeente een seksinrichting gevestigd is.

	Actie	Planning	Wie
13	Inzetten VR-brillen met experience mensenhandel gericht op seksuele en criminele uitbuiting.	Doorlopend	VAR/ aandachtfunctionarissen
14	Onderzoeken en daadwerkelijk toevoegen van VR-Experience gericht op arbeidsuitbuiting op de huidige VR-brillen. Zodat een compleet “pakket” van de diverse uitbuitingsvormen kan worden aangeboden.	2024	Regio Groningen/ VAR
15	Organiseren van de “Week tegen Mensenhandel”.	Jaarlijks, in het najaar	Regionale werkgroep met ondersteuning vanuit VAR

Aanpak faciliteerders en mensenhandelaren

Complementaire ketensamenwerking binnen de regio is noodzakelijk om door te kunnen pakken op signalen. Door met alle gemeenten op dezelfde wijze te werken willen we het ontstaan van een waterbed voorkomen.

Mensenhandel vindt veelal plaats in georganiseerd verband en de criminele samenwerkingsverbanden die zich met mensenhandel bezighouden, opereren veelal internationaal. Het strafrecht alleen is onvoldoende om de ondermijning van de maatschappij door deze zware en vaak internationaal georganiseerde misdaad tegen te gaan. Een dadergerichte aanpak ziet enerzijds op het voorkomen van daderschap (preventief), anderzijds op het signaleren en stoppen van bestaand daderschap en het bestraffen van daders (beiden reactief). Op beleidsmatig niveau kan de daderaanpak worden versterkt door het opwerpen van barrières tegen daders en faciliteerders door proactief toezicht. Om de integrale dader aanpak effectief vorm te geven is kennis over daders nodig.

	Actie	Planning	Wie
1	Uitwerken voorstel uitbreiden handhavingsknpunt illegale prostitutie naar mensenhandel.	2024	RIEC
2	Uitwerken voorstel integrale daderaanpak samen met de ketenpartners van het RIEC.	2024	RIEC
3	In kaart brengen welke barrièremodellen eerder zijn opgesteld en hier de aanbevelingen van overnemen. Tevens onderzoeken welke barrières we nog meer kunnen opwerpen tegen gebruik of misbruik van voorzieningen en regelingen van de overheid door daders van mensenhandel.	Doorlopend	VAR/ RIEC
4	Ontwikkelen/ delen best practices formats bestuurlijke maatregelen /handhavingskader via kennisbank VAR.	Doorlopend	VAR/ RIEC
5	Actualiseren aanwijzingsbesluit/ afspraken inzet, inzichtelijk maken cijfers, doorontwikkeling Regionaal Controleteam Mensenhandel (RCTM).	Doorlopend	VAR/ RCTM
6	Onderzoek naar mogelijkheden om ondermaatse huisvesting en 'ernstige benadeling' door uitzenders strafrechtelijk aan te pakken met de wijziging van art. 273f WvS.	2025	VAR/ NLA/ RIEC/ aandachtfunctionarissen
7	Continueren samenwerking van bovenregionale actiedag regio's Rotterdam, Den Haag, Amsterdam-Amstelland.	Doorlopend	Gemeente Capelle a/d IJssel/ AVIM/ RCTM/ VAR/ RIEC/ contactpersonen uit regio Den Haag en Amstelland
8	Onderzoeken welke aanbevelingen of conclusies overgenomen kunnen worden uit de diverse fieldlabs gericht op seksuele en criminele uitbuiting en hoe wij dit naar een regionale aanpak kunnen vertalen.	Doorlopend	VAR

Preventie en zorg voor het slachtoffer

Voorkomen van slachtofferschap onder andere door versterken van de weerbaarheid van jeugdigen en opwerpen van preventieve barrières en inzetten op vroeg-signalering. Als eenmaal slachtoffers worden gemaakt, is de ondersteuning toegankelijk, laagdrempelig en slachtoffergericht.

	Actie	Planning	Wie
1	Blijvend inzetten van (regionale) zorgcoördinatie.	Doorlopend	(Centrum)gemeenten
2	Verhogen bekendheid van het regionaal meld- en adviespunt mensenhandel van het ESSM-Stichting Humanitas.	Doorlopend	VAR/ ESSM
3	Inzet op de zorg voor daders met multi-problematiek: Mensenhandelaren/loverboys met een multi problematische achtergrond worden via het Veiligheidshuis aangepakt, zodat naast het strafrecht ook zorg en begeleiding wordt ingezet.	Doorlopend	Zorg- en veiligheidshuizen
4	Verkennen van de mogelijkheden om ervaringsdeskundigen (als klankbord) en/of positief rolmodel te betrekken bij de aanpak van mensenhandel.	2024	VAR/ ESSM/ AVIM
5	Blijvend inzetten op deskundigheid op mensenhandel bij ZSM+. Op deze wijze kunnen signalen van mensenhandel herkend worden, de juiste ketenpartners worden betrokken en kan een passende afdoening plaatsvinden.	Doorlopend	AVIM/ OM.
6	In overleg met verschillende (landelijke) ketenpartners en de gemeenten als (financieel) verantwoordelijke, wordt kritisch gekeken of de opvang-, doorstroom- en begeleidingsmogelijkheden toereikend zijn en/of waar verbetering gewenst is. Denk daarbij met name ook aan slachtoffers met multi-problematiek en slachtoffers criminele uitbuiting.	Doorlopend	(Centrum)gemeenten/ ESSM/ CoMensha
7	Aandacht voor slachtoffers met een LVB naar aanleiding van het Rapport Uitbuiting LVB (2023). Scope bepalen.	2024 – 2025	Werkgroep formeren door VAR